

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΤΥΡΙΚΗΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ ΜΟΝΟΝ. 'Εν 'Αθήναις φρ. 15. — 'Εν δὲ ταῖς ἐπαρχ. φρ. 16. — 'Εν τῷ ἔξωτ. φρ. 25

Β. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

—ΓΡΑΦΕΙΟΝ, ΟΔΟΣ ΜΟΥΣΩΝ, 'Αριθ. 4, ἀπέναντι τῆς οἰκίας Φιλήμονος παρὰ τὴν Πλατεῖαν Συντάγματος.—

ΜΕΔΡΕΣΕΣ.

Κατοικία, εἰς ἣν θὰ ἔζων ἀνέτως δύο τὸ πολὺ οἰκογένειαι, καὶ ὅφ' ἦν στεγάζονται **διακόσια πενήντα ἄτομα**, ἰδοὺ ὁ **Μεδρεσέ**. Εἶναι ὁ πεζότερος ὁρισμὸς τὸν ὁποῖον ἡδυνάμεθα νὰ δώσωμεν περὶ τοῦ θολωτοῦ αὐτοῦ ὅπερ κρύπτει ἐναλλάξ ὑποδίκους καὶ καταδίκους, ἐλαφροποιήτας καὶ βαρυποινήτας, κακούργους τῆς ἐξοχῆς καὶ κακούργους τῶν πόλεων, γέροντας, ἄνδρας, νέους καὶ τρυφεροὺς ἀκόμη μείρακας, φονεῖς, ληστὰς, λωποδύται, βιαστὰς, λησταποδόχους, παραχαράκτας. Ἐρχονται ἀπὸ τὰ τετραπέρατα τῆς Ἑλλάδος, προέρχονται ἀπὸ τὰ τετραπέρατα τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἀνήκουν εἰς τὰ πλεόν ἀντίθετα ἐπαγγέλματα, τοὺς χωρίζουν ζῶναι κοινωνικῆς ἀτμοσφαίρας, ἀνήκουν εἰς ὅλας τὰς κλάσεις, καὶ ὅμως συνέρχονται ἐκεῖ ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ὅχι μόνον ἡνωμένοι, ἀλλὰ σχεδὸν κολλημένοι, ἐναγκαλιζόμενοι καὶ ἐν ὕπνῳ καὶ ἐν ἐγρηγόρσει, συνοικειούμενοι εἰς βαθμὸν μεγαλειτέρον παρὰ ἐὰν ἦσαν σύζυγοι, ἀδελφωμένοι ἐν τῇ συμφορᾷ, ἀδελφωμένοι ἐν τῷ ἐγκλήματι. Δὲν κινδυνεύουσι μόνον ἐξ ἀτμοσφαιρικῆς ἀσφυξίας, κινδυνεύουν καὶ ἐκ κοινωνικῆς ἀσφυξίας. Ἡ ἐξοχή των εἶναι ὁ πλάτανος, ἡ πόλις τὸ ῥυπαρὸν προαύλιον, καὶ κατοικίαι οἱ ῥυπαρώτεροι θόλοι. Τὸν αὐτὸν καθ' ἡμέραν ὀρίζοντα, ἡ αὐτὴ *κουβέρτα*, τὰ αὐτὰ πρόσωπα, ἡ αὐτὴ κουραμάνα, ἡ αὐτὴ ἀργία. Εἶναι ἄνθρωποι ἢ κτήνη; Εἶναι κτήνη ἢ φυτὰ; Εἶναι φυτὰ ἢ λίθοι;

Ἡ συνήθεια, βαρὺς κύλινδρος κρατῶν αἰχμάλωτον τὴν θεότητα ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου καὶ τὴν ἀνθρωπότητα ἐντὸς τοῦ Μεδρεσέ, εἶναι τὸ δραστηριώτερον κατευναστικὸν καὶ τῶν μάλλον ἀνταρτικῶν νεύρων. Τὸ ὅπιον, ἡ μορφίνη, τὸ χάσις, ὁ λινόσπορος εἶναι μηδενικὰ πρὸ τῆς μεγάλης αὐτῆς φυσιολογικῆς δυνάμεως. Καὶ ἔπειτα ἡ συνήθεια ἔχει

δορυφόρον τὴν μωρὴν ἐλπίδα, ἀμφοτέραι δὲ ὑφαίνουσι τὰ σάββανα τῆς ὑπάρξεως μετὰ τὸ μειδιάμα εἰς τὰ χεῖλη καὶ τὴν ἀναισθησίαν ἐπὶ τῆς μορφῆς. Ἴδετε τὸν ὑψηλὸν ῥωμαλέον μετὰ φαβορίταις ἀμφοτέρωθεν νησιώτην. Εἶναι καταδικασμένος εἰς δεκαοκταετὴ εἰρκτὴν· παρήλθον τὰ ὀκτὼ ἔτη καὶ εἶναι ὁ κατάδικος πεντηκοντούτης· θὰ παρέλθουν καὶ τὰ δέκα· ἐν τῷ μεταξύ θὰ δοθῇ ἴσως χάρις· θὰ κερδίσῃ τρία ἢ τέσσαρα· θὰ ἐξέλθῃ εἰς τὴν κοινωνίαν, ἀθρητικὸς κατὰ τὸ ἥμισυ· φθισικὸς κατὰ τὸ ἐν τρίτον· ἀλλὰ δὲν πειράζει, θὰ θεραπευθῇ. Θὰ βάλῃ εἰς ἐνέργειαν τὰ σχέδιά του· θὰ πλουτίσῃ· θὰ ἐκδικηθῇ· θὰ κάμῃ· θὰ δειξῇ.

Ἴδοὺ ὁ ἄνθρωπος· μωρὸν τὸ ὅποῖον γελᾷ ἢ τροφὸς τοῦ Ἑλπίς, ἐπιδεικνύουσιν αὐτῷ τὴν σελήνην, ἣν μετ' ὀλίγον θὰ ἔχῃ ἐπὶ τῆς λευκῆς ποδῆς του!

* *

Τὸν ἐπεσκέφθην προχθὲς τὸν *Μεδρεσέ*. Εἶδα τὴν περὶ χαρίτων ἀναφορὰν τῶν καταδίκων πρὸς τὸν Ἑλαμπρότατον ὑπουργὸν καὶ ἔλαβον ἀφορμὴν νὰ ἐκδράμω μέχρι τῆς φοβερᾶς σπηλαιοφωλεᾶς των. Δὲν εἶναι τόσῳ τρομακτικὴ ἐκ πρώτης ὄψεως. Ἐξώθεν μάλιστα ἔχει ἱλαρὰν τὴν ἐπιφάνειαν. Καὶ τις Κωνσταντινουπολίτης, μετὰ τὸν ὁποῖον διηρχόμεθα προχθὲς ἐκεῖθεν, ἠπόρησεν ὅταν τῷ εἶπον ὅτι εἶναι αὐτὰ φυλακή.

ὦ! καὶ ἂν εἰσῆρχετο ἐντὸς κ' ἔβλεπε τὸν θεόρατον ἐκεῖνον Πλάτανον, πληροῦντα ὅλον τὸ προαύλιον, προκύπτοντα ἀπὸ τοῦ ἐδάφους βαρὺν καὶ μονοστέλεχον εἰς ὕψος ἐνὸς περίπου μέτρου, εἶτα δ' ἐκπέμποντα ὡς ἀθλητὴν ἔχοντα τεταμέναις τὰς χεῖρας καὶ κρατοῦντα ὀγκώδη βάρη δύο πλαγίους κλώνας ἐν ὥραῃ ἀγκάλη διανοιγομένους ὡς δύο γίγαντες βραχίονας, ἕνα πρὸς βορρᾶν καὶ τὸν ἄλλον πρὸς νότον, βραδέως ὑψουμένους καὶ σχηματίζοντας οἶονεῖ δύο μεγαλοπρεπεῖ δένδρα, τὰ ὅποια ἔπειτα πάλιν ἀναμιγνύουσι τοὺς κλώνας καὶ τὸ φύλλωμά των, καὶ ἀποτελοῦσι τὸν ἕνα, τὸν μέγαν, τὸν

ὀνομαστόν τοῦ Μεδρεσέ πλάτανον, τὸν παρήγορον τῶν καθευργμένων, τὸν μέγαν εὐεργέτην τῆς κρύπτῃς ἐκείνης, τὸν ἄμισθον καθαριστὴν τῆς ἀτμοσφαίρας, τὸν ἀειθαλῆ τῶν δυστυχῶν παράκλητον. Εἰσέρχεται ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ πλατάνου ὁ οὐρανὸς αὐτὸς εἰς τὴν ὑπόγειον ἐκείνην ζώνην καὶ χύνει τὴν πρασινάδα του, τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν σκιάν του. Τὸ θέρος ὑπὸ τὴν δρόσον ἐκείνου δαμάζεται ὁ καύσων καὶ τὸν χειμῶνα τὸ κολοσσαῖον ἀνίστημά του δαμάζει τὸ ψυχὸς καὶ τοὺς ἀνέμους. Τὸ προαύλιον τὸ μετασχηματίζει εἰς πλατεῖαν, ἀμφοτέρωθεν τῆς ὁποίας δύο ἀντιμέτωπα καφενεῖα, κατέχοντα τόσον χωρὸν ὅσος ἀπαιτεῖται διὰ τὴν τοποθέτησιν δέκα φυλῶν καὶ δύο τριῶν ἱμπρικίων, συναγωνιζόμενα καὶ μετ' ἄλλων, προσφέρουσι τὸ παυσίλυπον ποτὸν εἰς τοὺς διακοσίους περιπατητικούς. Εἰς δὲ τὸ ἄνω πάτωμα τῶν φυλακῶν, αἵτινες ἀποτελοῦσιν εἶδος γαλαρίας, ἀπλόνει δαφιλεῖς τοὺς κλάδους τοῦ οὐς σχεδὸν ὥθεῖ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν δωματίων, διανέμων πανταχοῦ ἴσον τὸ φύλλωμα καὶ τὴν ζώην του. Τίς οἶδε ποία χημικὴ συγγένεια ἀπεκατεστάθη μεταξὺ τοῦ πλατάνου καὶ τῶν καταδίκων. Ἀφοῦ τὰ δένδρα ἀπορρόφωσι τὸ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐκπνεόμενον ἀνθρακικὸν ὀξύ, ὁ πλάτανος ἐτράφη ὑπὸ τῆς πνοῆς τῶν καταδίκων· εἶναι τέκνον τῶν· εἶναι ἀδελφὸς τῶν. Ἐπὶ τοῦ φλιοῦ του εἶναι κεχαραγμένα τὰ ὀνόματα ὧν σχεδὸν τῶν διελθόντων ὑπ' αὐτόν. Ἐπαυθέν του δὲ συνήθως ἀπλόνονται αἱ κάππαι τῶν. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ φράσις :

— Τὴν κάππα μου σ' τὸν Πλάτανο ἐγὼ ἔχω κρεμάσει.

Φράσις ἐγκυμονοῦσα ἀπειλὴν :

— Δὲν δυσκολεύομαι δηλαδὴ νὰ κάμω καὶ ἄλλο ἐγκλημα.

Τὴν νύκτα — τί νύκτα — τὸ ἐσπέρας, περὶ τὴν ὥραν ὅταν κλείωνται οἱ καταδικοὶ εἰς τὰς ὀπὰς τῶν — καὶ μόνον τὸ φάντασμα τοῦ σκοποῦ περιπολεῖ, κατασκοπεῖον τὰ ἐκ κιγκλιδωτοῦ σιδηροπαράθυρα καὶ ἄνω καὶ κάτω καὶ ἐπιβάλλον σιωπὴν παντοῦ καὶ ἐμποδίζον τὴν ὀρθοστασίαν καὶ καταναγκάζον τοὺς πτωχοὺς εἰς ἐξυπνον ὕπνον — τί ὄνειρα νὰ βλέπῃ ὁ πτωχὸς ὁ πλάτανος ἀπορφανιζόμενος τῶν συντρόφων του καὶ μένων μόνος καταδίκος ἐλεύθερος ἐν τῇ προαυλίῳ. Τί νὰ λέγῃ τότε, πλάτανε, τὸ ψιθύρισμα τῶν φύλλων σου, ὅπερ θὰ εἶναι ὁ μόνος παρήγορος θροῦς τῶν δυστυχῶν σου φίλων !

* *

Ἦρχισα τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν δωματίων ἐκ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς· ὑπάρχουν δωματῖα μικρὰ καὶ μεγάλα. Τὰ μικρὰ μάλιστα ἔχουν 2 πύχων πλάτος καὶ διπλάσιον μήκος. Ἐντὸς τοιοῦτου ἐκρατεῖτο ὁ Βελένδζας, πρὶν ἀρρωστήσῃ καὶ μετενεχθῇ εἰς τοῦ Τριγγέτα, μὲ πέντε ἄλλους. Καὶ ἦτον ἐκ τῶν εὐνοουμένων. Εἰς τὸ πλησίον εἶδα τὰ θύματα τοῦ Ζούρκα. Ἦσαν τέσσαρες ποιμένες, ἐν οἷς καὶ τσελιγγάδες, κατηγορηθέντες ὅτι ἦλθαν εἰς συνεννόησιν μὲ τὸν Ζούρκαν, ὅταν πρὸ μηνὸς ἐδραπέτευσεν. Εἶναι ἀπὸ τὰ πλησιόχωρα τῆς Ἀττικῆς. Ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν κουμπάρος τοῦ Ῥάλλη, κομματάρχης δυνάτος.

— Ἐξήνταδύο ψήφους ἔχω ἐγὼ μοναχός.

Τὸ ἔλεγε μετὰ τόσης ὑπερηφανείας, μεθ' ὅσης ὁ Τσιγγρὸς ὑπολογίζει τὰ ἑκατομμύριά του.

— Μὰ τώρα ποῦμαστε μέσα κἀνείς δὲν γυρνᾷ νὰ μᾶς ὀδη.

Ἡ ψῆφος διὰ τοὺς χωρικοὺς θὰ πῇ γενικὸ συγχωροχάρτι.

Μετὰ τῶν ποιμένων προσφυλακίσθη καὶ ὁ υἱὸς τοῦ φιλοσόφου χωρικοῦ Κόττου, τοῦ περιφήμου ἐκείνου γέρου μὲ τὴν μακρὰν λευκὴν γενειάδα, τὴν ἐπιβλητικὴν εὐγλωττίαν καὶ τὰς ἐκκεντρικὰς περὶ κόσμου καὶ ἀνθρώπων ιδέας. Ὁ φυλακισθεὶς υἱὸς του, ἀπὸ τῆς Κουκουβάουνες, ἔχει καὶ αὐτὸς τὸ δῶρον τῆς εὐγλωττίας, εἶναι δὲ σφιδρὸς μακρakisτής.

Εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 11 δωματίον συνδιαιτῶνται ὀκτὼ ἐντὸς χώρου τεσσάρων πύχων, ὅπου δηλαδὴ οἱ κανόνες τῆς ὑγιεινῆς δὲν ἀφίνουν νὰ κοιμηθῇ οὔτε ἓνα.

— Τὴν νύκτα ἀπὸ τῆ βρώμα καὶ τῆ ζέστη πᾶμε νὰ κρεπάρομε.

Αὕτῃ ἦτο ἡ γενικὴ ὧλων φωνή.

Εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 4 μάλιστα ἐξ πύχων πλάτος καὶ διπλάσιον μήκους κοιμῶνται **τριαντά ἓνας**. Ἐφρίξαμεν φαντασθέντες τὴν ἀνθρωποστοιβάδα αὐτὴν. Ἡ ἐξουσία ἥτις τοὺς φυλακίζει καὶ τοὺς προσφυλακίζει — πολλοὺς δὲ ἐξ αὐτῶν ἴσως καὶ θὰ ἀθώωσῃ — δὲν τοὺς δίδει οὔτε ὅσον χωρὸν κατέχει τὸ σῶμά των. Βεβαίως οἱ μισοὶ θὰ ὑπερτίθενται τῶν ἄλλων ἡμίσεων. Τί νύκτα εἶναι ἐκείνη ! Τριαντά ἓνας ἀνθρωποὶ ἐντὸς ἐνὸς κοιτῶνος, ὅπου μάλιστα χωρεῖ μία κλίνη μ' ἐν τραπέζιον, μὲ τόσον καύσωνα, ἰσόγειος, ἔχοντες ἐν καὶ μόνον παράθυρον δι' ἀναπνοὴν καὶ δύο τρύπας ἐπὶ τοῦ θόλου, τὰς ὁποίας ὀνομάζουν κατ' εὐφημισμὸν *φριγγίτας*, δι' ὧν δῆθεν ἀνανεοῦται ὁ ἀήρ, ὡς μόνον δὲ σύντροφον τοῦ κολασμένου αὐτοῦ ὕπνου τὴν **βούτιν**, τὴν ἐλληνικὴν αὐτὴν ἐφεύρεσιν, τὸ βασανιστήριον, τὴν κατάραν, καὶ τὴν ἀναίδειαν !

Εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 5 τῶν αὐτῶν διαστάσεων κατέκεινται **τριανταδύο ἓνας** παραπάνω· καὶ εἶναι εὐχαριστημένοι· διότι πέρυσιν ἐρρίπτοντο ἐκεῖ **ἐξήντα** ζῶντοκοι !

Εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 9, ἐλεεινὴν ποντικοφωλεάν.

— Πόσοι κοιμάσθε ;

— Δέκα καὶ σκάνουμ' ἀπ' τὴν ζέστη.

— Τὸν ἄλλο μῆνα κοιμωμάστανε ὅλοι γυμνοί.

* *

Εἰς ἐν τῶν ἐπάνω δωματίων παρατηρῶ μίαν πλευράν του ταπετσαρισμένην κοκκινόχρουν !

— Περίεργος πολυτέλεια ! ἐσκέφην ἐν τῇ μυωπίᾳ μου.

Πλησιάζω καὶ βλέπω τὸν τοῖχον κοκκινοδαμμένον, ὡς νὰ ἐσφάγησαν ἐκεῖ μέσα βώδια ! Καὶ πράγματι τὰ ἑκατομμύρια τῶν κορέων τοὺς ὁποίους σφαγιάζουν κάθε βράδυ οἱ δυστυχεῖς κοιμώμενοι ἀφεύκτως ἐνούμενα δύνανται ν' ἀποτελέσουν βοῦν !

Ὁμολογοῦμεν ὅμως ὅτι ὀλίγα δωματῖα πάσχουσι κορεΐτιδα· τῶν λοιπῶν ὧλων, ἤτοι τῶν πλείστων οἱ τοῖχοι εἶναι προσφάτως ἀσβεστόχριστοι, λάμποντες ἐκ καθαριότητος.

Τὸ καλοκαῖρι ἡ ζέστη, ἡ δυσωδία καὶ οἱ κορέοι· τὸν δὲ χειμῶνα τὸ **μπογάξι**. Οὕτω λέγεται τὸ ρεῦμα ὅπερ σχηματίζουν ἀντιμέτωποι σιδηραὶ θύραι κιγκλιδωταί, ἀνοικταὶ γέφυραι ὧλων τῶν ἀνέμων, ἀνταποκρινόμεναι πρὸς τὴν ὑπαίθριον ἀτμοσφαῖραν.

Ὑπὲρ τοὺς ἐξήκοντα κατοίκους τῶν δωματίων μ' ἐκύκλωσαν νὰ μὲ παρακαλοῦν νὰ γράψω :

— Ἀμὰν γὰρ μὰ δζαμόπορτα !

Ὁλίγων ταλλήρων ἔξοδον πρόκειται νὰ σώσῃ τόσους δυ-

στυχεῖς ἀπὸ τοὺς ὀδυνηροὺς ρευματισμοὺς τοὺς ὁποίους φέρει μαζύ του τὸ ἀναθεματισμένο *μπογάτζι*.

Διὰ τὴν εἴμβρα βέβαιαι ὅτι θὰ εἰσακουσθῶμεν, διὰ τὴν **δξαμόπορταν** αὐτὴν ἀποτενόμεθα πρὸς τὰ φιλάνθρωπα αἰσθήματα τοῦ τε ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, τοῦ κ. Εἰσαγγελέως καὶ τοῦ κ. Νομάρχου.

* *

Τοιαύτη ἡ κατοικία των· κατοικία ἥτις τοὺς ἀφαιρεῖ καθημέραν μῦρια ἐκ τῆς ζωῆς των, μέρος ἐκ τῆς υἱείας των. Καὶ πάλιν πρέπει τις νὰ θαυμάσῃ τῶν ἐλληνικῶν βουνῶν τὸν ζωντανὸν ἄερα, τὸν ὅποτον θὰ ἔχουν ἐναποθηκεύσει μέσα των οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀντλοῦντες δύναμιν σύρουσι τὸν βίον των ἐπὶ τοῦ ῥυπαροῦ πατώματος καὶ ὑπὸ τὸ θολωτὸν φάτνωμα τοῦ *Μενδρεσέ*. Ἄλλοι, ἀσθενεστέρως κράσεως, θὰ ἦσαν πρὸ πολλοῦ πτώματα! Ἡ τροφή των εἶναι ἀπαισιωτέρα τῆς κατοικίας των. Μία κουραμάνα κάθε δύο μέραις καὶ 1,20 δραχμὴ κατὰ μῆνα, ἥτις ὅταν τὸ ψωμί εἶναι ἀκριβώτερον ἐκπίπτει καὶ μέχρι 65 λεπτῶν. Ὅσοι ἔχουν χαμοθεδόν, βλέπουν τὸν μῆνα ἀπαξ ἢ δις ὀλίγον κράς, ὅσοι κατεστράφησαν οἰκονομικῶς ἐν τῇ φυλακῇ, ὅσοι εἶναι ξένοι, ὡς τὸν Ὁθωμανὸν Σερίκ, τὸν κατὰ φαντασίαν δολοφόνον τοῦ κ. Σκαλιέρη, οὗτοι πρέπει ν' ἀρκεσθῶσιν εἰς τὴν ἡμίσειαν ὁκτὼ κουραμάνας. Ἡ Πολιτεία τοὺς λέγει καθαρά:

— Ἡ ποινὴ μου εἶναι αὐτή· θὰ σὰς πεθάνω μὲ ξερό ψωμί, μὲ μολυσμένον ἄερα, μὲ μπογάτζι.

Ἡ ἐνδυμασία των ἀνθαμιλλᾶται πρὸς τὴν τροφήν καὶ τὴν κατοικίαν.

Ἡ πολιτεία φροντίζει καὶ διὰ πλουστικά. Διότι τὸ ῥωμαϊκὸ κατὰ τύπους—μὴ σας μέλει—εἶναι ὑπερτέλειον· ἀλλὰ κατ' οὐσίαν εἶναι ὁ ἀντίπους . . . τῶν τύπων. Οἱ μὴ καθαριζόμενοι ἐν ταῖς φυλακαῖς λαμβάνουν 50 λ. κατὰ μῆνα. Ἄλλ' οὕτε αὐτοὶ λαμβάνουν ταῦτα, ὡς μὲ εἶπαν οἱ φυλακισμένοι, οὕτε οἱ ἐντὸς πλυνόμενοι ἔχουν τακτικὸν καθαρισμὸν ἐνδυμάτων. Μόνον ἀπαξ τοῦ ἔτους λαμβάνουν οἱ κατὰδικοὶ ἐν ὑποκάμισον. Πολλοὶ ξένοι ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἶναι γυμνοὶ, μένοντες ἐξ ἐντροπῆς εἰς τὰ δωμάτια των κατὰκλειστοι. Τὸ ὄνομα τοῦ Κατσιμπζλη ἀναφέρεται ὑφ' ὅλων τῶν κατὰδικῶν μετ' εὐγνωμοσύνης.

Ἡκούσαμεν ὅτι ἐν Κερκὺρξ ὑπάρχει ἐργοστάσιον, ὅπου ὑφαίνονται καὶ κατασκευάζονται ὁμοιόμορφοι ἱματισμοὶ κατὰδικῶν. Οἱ Μενδρεσένοι δὲν εἶδον ἀκόμη τοιαῦτα ἐνδύματα. Τί γίνονται; Τίς τὰ χαρικοτρώγει; Ἀναφερόμεθα καὶ ἐνταῦθα εἰς τὸν κύριον ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης.

* *

Εἶναι ἀνάγκη ἄρα γε νὰ ὁμιλήσωμεν καὶ περὶ τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς τροφῆς των;

Ἄν ὑπάρχῃ συγγένεια μεταξὺ ὕλης καὶ πνεύματος, μεταξὺ τῶν φαινομένων καὶ τῶν ἐκδηλώσεων λέγειν καὶ τούτου, τότε ἡ κατάστασις τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν ἔχει πολλὴν ὁμοιότητα πρὸς ἐκεῖνο, ὅπερ οἱ Ἰατροὶ ὀνομάζουν *ἀναισθησίαν*.

Μεταξὺ πλήθους φονέων εὐρεθεῖς, τοὺς ἠρώτησα:

— Δὲν μπορούμε νὰ μὲρέψουμε λίγο ἐμεῖς οἱ Ῥωμιοί; Νὰ μὴ σκοτόνουμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον;

— Ἀμ' αὐτὰ τὰ πράγματα, μοὶ ἀπήντησεν εἰς, γίνονται σ' ὅλη τὴν Εὐρώπῃ!

Ἄλλον, διαπράξαντα φόνον.

— Καὶ πῶς τὸν ἔκαμες τὸν φόνον; ἠρωτήσαμεν.

Ἄντ' αὐτοῦ ἀπαντᾷ δεύτερος, φονεὺς καὶ αὐτός:

— Οὐμ, λίγο προμένος θὰ ἦτανε!

Μόλις εἰς κρεοπώλης, χωρικός, μοὶ ἔδωσεν εὐσπλαγχνότεραν ἀπάντησιν εἰς ἀπολογίαν τοῦ φόνου του.

— Σ' ἀφίνει, λέγει, ἦσυχον ὁ Σατανᾶς; Ὅταν ἔρχονται οἱ ποιμένες καὶ σοὺ ἀρπάζουν τὰ πράγματά σου καὶ σοὺ ἀφαιροῦν τὴν περιουσίαν σου;

Παρετήρησα πολλοὺς ἐκ τῶν διαπράξαντων φόνον τὰς ἡμερωτέρας ἔχοντας φυσιογνωμίας, ἐνῶ οἱ λωποδύται διακρίνονται διὰ τὸ κίτρινον τῆς χροιάς καὶ τὸ κακοῦργον τοῦ ὀφθαλμοῦ.

Εἰς ἕνα, διαπράξαντα φόνον, μὲ ὠραίους γλυκεῖς ὀφθαλμούς, κανονικωτάτην φυσιογνωμίαν, λεπτὸν εὐγενῆ μύστακα, ἱλαρωτάτην μορφήν, ἠναγκάσθην νὰ παρατηρήσω.

— Ἦσο σὺ γιὰ φόνον ἢ γιὰ νὰ κάνης μὲ τὴν εὐμορφιά σου θραῦσι σ' τῆς γυναῖκες;

Εἰς νεώτατος, σχεδὸν ἀβυσσινὸς τὸ χεῶμα, μελαψὸς, τοὺς πλέον στίλβοντας ὀφθαλμούς, ἀφ' ὅσους ποτε εἶδα, δυναμένους ἐν τῷ σκότει ν' ἀντικαταστήσωσιν λαμπτήρας ἀπὸ πετρελαίου, σκουροφόρος, ἐπλησίασε καὶ μὲ φωνὴν λεπτήν ὡς ῥίνης ἤρξατο νὰ ἐκχέῃ εὐγλωττίαν ἀκατόνιστον μὲ φρασεολογίαν πολὺ ἐλληνίζουσαν, ἐλεγείδων περὶ τῆς ἀνθρωπικότητος τῆς κρατούσης ἐν τῷ Μενδρεσέ, τὸν ὅποτον ὠνόμαζε *βόροβρον* τῆς ιδέας καὶ τῆς ἠθικῆς.

— Ἐμπήκα, μᾶς ἔλεγε, ἐδῶ χωρὶς νὰ ξεύρω τίποτα, ἐδῶ μέσα ἔμαθα τὸν φόνον, τὴν ληστείαν, τὴν μοιχείαν, τὴν συκοφαντίαν. . . .

Καὶ ἄλλα ἄρρητα ἐγκλήματα.

— Καὶ γιατί εἶσαι μέσα; τὸν ἐρώτῶ.

— Γιὰ βιασμόν.

— Αὐτὸ βέβαια θὰ τὸ εἶχες ἀπ' ἐξω μαθημένο.

Τὸν ἐρώτῶ πάλιν:

— Καὶ τί ἔκαμες ἐξω;

— Ἦμουν δάσκαλος!

Εἰς αὐτὸ τὸ δάσκαλος! ἀντὶ νὰ παγώσῃ αὐτὸς, ἐγὼ ἐπάγωσα, φαντασθεῖς ὅτι πολλοὶ καθ' ὅλα συνάδελφοί του—ἀλλ' ἐπιτηδεύοντες ὥστε νὰ μὴ συλληφθῶσι—εἶναι ἐξω τοῦ Μενδρεσέ, καὶ ἄλλοι εἶναι μεγαλόσχημοι, διευθύνοντες τὴν παιδείαν καὶ ἐπαγγελλόμενοι νὰ ἀναθρέψουν τὰ τέκνα μας χριστιανικῶς καὶ ἐλληνικῶς!

Ἦτο παράδοξος ἡ ἐπιμονὴ τοῦ δασκαλοκαλογήρου αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔμαθεν ὅλα, ὅτι ἔγινε τέλειος κακοῦργος καὶ ὅτι ὅταν βγῇ πρῶτος ποῦ θὰ πιάσῃ θὰ εἶναι ὁ Εἰσαγγελεὺς.

Διὰ τοιαύτας φύσεις τὸ σύστημα τῶν κελλίων δὲν εἶναι προτιμώτερον;

Καὶ ἔπειτα ὅπως ὑπάρχει ὁ Κάνθαρος διὰ τοὺς εὐλογιῶντας, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἄλλος Κάνθαρος ἐναντίον τῶν ἠθικῶν μολυσμάτων.

Ὁ νεαρὸς αὐτὸς κατὰδικος, ἐὰν ἡδύνατο νὰ ἀναπλασθῇ ἠθικῶς, θ' ἀνεδεικνύετο ἐκ τῶν δεξιωτέρων πνευμάτων.

* *

Ποῖον θὰ εἶναι τὸ δημοσιογραφικὸν ἀποτέλεσμα τῆς ἐπισκέψεώς μου ἐν τῷ Μενδρεσέ;

Δὲν θέλω νὰ χάθῃ εἰς γενικὰς θεωρίας περὶ φυλακῶν;

οὔτε νὰ ἐξενέγκω ἀνεφαρμόστους πόθους, γνωρίζων πολὺ καλὰ τὴν μεταρρυθμιστικὴν χωρητικότητά τοῦ ῥωμαίου.

Ἀλλὰ δύο τινα πρώτιστα, στοιχειώδη, κυμαινόμενα παξὺ ἀνθρωπισμοῦ καὶ ζωϊσμοῦ, δύνανται νομιζῶν νὰ ῥηθῶσιν ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως καὶ ὑπὸ τῆς κοινίας.

Α'. Τὸ περὶ ἀραιώσεως, ἣν ἐπρότεινε πρὸ καιροῦ, ἀλλ' ἔνευ ἀποτελέσματος ἐκ μέρους τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς, ὁ πιμελέστατος καὶ λίαν φιλότιμος ἱατρός τῶν φυλακῶν κ. Παπαβασιλείου. Αὐτὸ τὸ ἀνθρωποστοιβαγμὰ πρέπει νὰ παύσῃ. Ὁ κ. Πρωθυπουργὸς καὶ ὁ κ. ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης βεβαίως δὲν θὰ ἐπεσκέφθησαν τὰς φυλακάς· ἄλλως θὰ ἐλάμβανον μέτρα· φυλακαὶ ὑποδίκων καὶ καταδίκων δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἀνθρωποκτόνοι· ἄλλως, ὥς ἐνομασθῶν **φυλακαὶ θανατικαί**. Καὶ τοιαῦτα εἶναι. ἐν γνωρίζομεν τί κάμνει ἡ Ἑταιρία τῶν φυλακῶν, τί γίνεται ἡ ἡγεμονικὴ ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων ἀγγεληθεῖσα δωρὰ τοῦ Τσιγγροῦ· εἰς τί καταγίνονται οἱ ἐπὶ τούτῳ πελθόντες εἰς Εὐρώπην. Προσωρινῶς ὅμως προτείνομεν τὴν ἀπόσπασιν τοῦλάχιστον ἐβδομήκοντα ἀτόμων, ὧν δηλαδὴ τῶν ὑποδίκων καὶ τὸν περιορισμὸν αὐτῶν εἰς τὰς νέας φυλακάς *Γερνηματὰ*, πλησίον τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, ὅπου κρατοῦνται (ἀκράτητοι) οἱ Βελενδζισταί. Περὶ φυλακῶν Αἰγίνης οὐδεὶς λόγος, διότι ὅλοι οἱ φυλακισμένοι τὰς τρομάζουν πλείοτερον τοῦ Παλαμηδίου. Ὅσοι πᾶνε ἐκεῖ, *στραβόδονται*.

Β'. Ἡ τελευταία ὧν τῶν φυλακισμένων πρὸς ἐμὴ εὐχὴ τῶν ἦν ἂν ἦτο δυνατόν νὰ ἔχουν μερικὰ βιβλία νὰ διαβάζουν, νὰ περνοῦνε τὸν καιρὸ τῶν.

Εἰς τοῦτο ἐπικαλούμεθα ὅχι τὴν συνδρομὴν τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ τῆς κοινωνίας. Ὅπως δὲ τελεσφορήσῃ ἡ ἐπίκλησις αὕτη, καθιστῶμεν τὴν ἐφημερίδα ἡμῶν κέντρον δωρεῶν βιβλίων, δι' ὧν ἔπειτα θὰ γίνῃ δυνατὴ ἡ σύστασις δύο μικρῶν Βιβλιοθηκῶν εἰς τοῦ Μεδρεσέ καὶ τοῦ Κόκλα. Τὰ δωρούμενα δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶναι κατηχήσεις μόνον καὶ ἀναγνωσματάρια, ἀλλὰ καὶ μυθιστορήματα διακεκριμένων ἡθικολόγων μυθιστοριογράφων καὶ δημῶδους ἐπιστήμης βιβλία καὶ ἱστορικὰ καὶ φιλοσοφικὰ εὐληπτα καὶ παιδαγωγικά. Κατάλογος τῶν δωρουμένων βιβλίων θὰ δημοσιεύηται ἐκάστοτε διὰ τοῦ **Μὴ Χάνεσαι**. Ἡ ἀποστολὴ δύναται ν' ἀρχίσῃ ἀπὸ τῆς αὔριον. Ἐκαστος ἐπιστέλλων θὰ λαμβάνῃ ἐντυπον ἀποδειξιν ἐκ τοῦ Γραφείου.

Καλιθάν.

ΦΡΟΥ - ΦΡΟΥ

Καὶ πάλιν ὁ βασιλεὺς ἐπανῆλθεν εἰς Λονδίνον, καὶ πάλιν θὰ ἀναχωρήσῃ εἰς Παρίσιους, καὶ πάλιν εἰς Λονδίνον, καὶ πάλιν εἰς Παρίσιους. Διασκεδάζει ὁ Μεγαλειότατος!

Τώρα, ὅτε καὶ ἡ Ἑλλὰς θὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν ἐν Αἰγύπτῳ συστηθησομένην ἐπιτροπὴν πρὸς ἐλεγχον τῶν ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς ζημιῶν, πιστεύομεν ὅλοι οἱ Ἕλληνες ν' ἀποδειχθῶν **καυμένοι**.

Ἐχομεν ἓνα κόμητα, τὸν Δέ-Κάστρον, καὶ τρεῖς πρίγκηπες: τὸν πρέσβυν μας ἐν Παρίσιους κ. Μαυροκορδάτον, τὸν Δήμαρχον κ. Σοῦτσον, καὶ τὸν . . . κ. Ἀθερινόπουλον.

Ἡξεύρετε ὅτι ἔχομεν πάλιν κομήτην, ὁ ὁποῖος φαίνεται καὶ τὴν ἡμέραν, καὶ φαίνεται μάλιστα πλάι πλάι μὲ τὸν ἥλιον.

Αἱ τελευταῖαι ἐφημερίδες ἀναφέρουν ὅτι ἡ οὐρά του ἦτο ὁρατὴ μὲ μαυρισμένα γυαλιὰ τὴν 17ην Σεπτ. ἐν Μαδρίτῃ καὶ ἐν Νικαίᾳ.

Μερικοὶ λοιπὸν θέλουν νὰ πρῶνε ὅτι οἱ ἀνυπόφοροι καύσωνες τῶν ἡμερῶν αὐτῶν προέρχονται ἐκ τοῦ μετεωρολογικοῦ αὐτοῦ φαινομένου, διότι πλὴν τοῦ καύσωνος τοῦ ἡλίου ἔχομεν καὶ τὸν καύσωνα τοῦ κομήτου!!

Ὅταν περάσῃ καὶ ἀπὸ τὸν ἴδιόν μας τὸν ἥλιο ὁ κομήτης, θὰ παρακαλέσωμεν τὸν κ. Κοσσονάκον νὰ τοὺς ξεχωρίσῃ *καβάλα* διὰ τὸ σκανδαλώδες τοῦ παρὰ φύσιν αὐτοῦ θεάματος!

Ἐπὶ τέλους αἱ φωναὶ μας ἤρχισαν νὰ πλάνουν τόπο· πρώτη ἡ *Στοὰ* καὶ κατόπιν — μέγα θῦμα! — ἡ *Νέα Ἐφημερίς* ἐξεχώρισαν εἰς ἰδιαίτερον τοπεῖον, ἡ μίᾳ πεζὴ ὡς εἶναι μὲ τὸν φυσικώτατον τίτλον: «Ἀφίξεις καὶ ἀναχωρήσεις», ἡ ἄλλη, φύσει ἡλιοκανδυλική, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *κοινωνικὰ διάφορα*, ὅλους τοὺς ἀδιαφόρους πηγαινοερχομοὺς ἀνθρώπων διὰ τὴν παρουσίαν τῶν ὁποίων οὔτε οἱ ἴδιοι ἐνδιαφέρονται. Ἐλπίζομεν τὸ μέτρον νὰ γενικευθῇ, ὥστε νὰ μὴ βλέπωμεν μεταξὺ δύο εἰδήσεων περὶ τοῦ μεθοριακοῦ ζητήματος καὶ τὴν ἄφιξιν τοῦ κ. Μωροπούλου, ἢ τὴν ἀναχώρησιν τῆς κ. Βλακοπούλου.

Δὲν εἰξεύρετε πόσον ἐνθουσιαζόμεθα δι' ὅσας ἔτυχε περιποιήσεις ἡ διὰ τὴν νεκρήγησιν τῶν θωρηκτῶν ἐπιτροπὴ μας ὑπὸ τῶν λόρδων τοῦ Ναυαρχείου ἐν Λονδίῳ. Τίποτε παρᾶξενον νὰ κάμουν καὶ τοὺς ἴδιούς μας λόρδους.

Καὶ πάλιν οἱ καλόγηροι!.. Δύο κατηγοροῦνται ἐν Ζακύνθῳ ἐπὶ φόνῳ, καὶ εἰς ἐπὶ βιασμῷ ὀκταετοῦς κόρης. Τί καλὰ, ἂν ἡ λαιμητόμος ἔκαμνε περιοδείαν καὶ διὰ τὸς καλογήρους!

Ἀπόψε καὶ ὁ κελὸς Πειραιεὺς θὰ ἀξιωθῇ Ἑλληνὰ δραματικὸν, τέχνης καὶ δυνάμεως οἷος ὁ Λεκατσᾶς. Ὁ Πειραιεὺς, ὅστις εἶναι τῶν Ἀθηνῶν ὁ παραδοῦχος καβαλιέρος, πιστεύομεν ὅτι θὰ ἐκτιμήσῃ τὸν καλλιτέχνην μας μετὰ τῆς αὐτῆς θερμότητος μεθ' ἧς καὶ ἡ κυρία του—καὶ Ἀθῆναι.—Ἀπόψε θὰ δώσῃ τὸν *Χάμλετ* καὶ αὔριον τὸν *Οθέλλον*. Προμηνύεται συρροὴ ἐκτακτοῦ, διότι Πειραιῶται καὶ Πειραιώτισαι μᾶς ἔφαγαν πρὸ πολλοῦ τ' αὐτιά μας «πότε θὰ τὸν ἴδωμεν» ἐμεῖς τέλος πάντων. Θὰ κατὰβῶν καὶ πολλοὶ Ἀθηναῖοι, μεταξὺ ἄλλων ὀνομαστοὶ ὁ κ. Χατσόπουλος καὶ ὁ κ. Πατρίκιος. Εὖγε!